

Red. Sten Söderberg

Hoppfulla nyheter i en svältande värld

Guineas ogästvänliga kustområden piskas av 2.500 mm regn om året och under många månader är stora arealer översvämmade. I flera hundra år har dessa områden stått gröna och till synes frodiga, men i praktiken varit lika improduktiva som Sahara, meddelas i FN-Nytt.

Nu torrläggs sumpmarkerna, regnets härjningar bemästras genom översvämningskontroll och fält med nyodlat ris vajar i de heta vindarna från Atlanten.

FN:s utvecklingsprogram, UNDP, har anslagit drygt en miljon dollar till det treåriga andra skedet i ett projekt som genomförs i den västafrikanska republiken av FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO, i samarbete med Guineas regering, som bidrar med 825.000 dollar.

Guineas årliga risbehov ökar med uppskattningsvis 10.000 ton och landet importerar redan nu över 40.000 ton om året.

Guinea har länge kastat hoppningsfulla blickar mot de regndränkta kustområdena, som ligger omedelbart över havsytan. Möjligheterna att odla ris där var kända men regeringen var oförmögen att angripa de problem som det innebär att skydda områdena från översvämnningar och inströmmande havsvatten.

FAO började bistå Guinea 1963 med ett projekt för att återerövra ett par hundra hektar i deltaområdet. Samtidigt studerades och utmärktes områden som kunde

återerövrats senare genom större projekt.

Arbetet, som finansierades av UNDP, kontrakterades ut av FAO till ett privat företag, Harza Engineering Company i Chicago, som sände en grupp experter till Guinea. Den amerikanska gruppen arbetade mestadels i sumpmarkerna även under regntiden från juli till och med november då allting genomdränks av fukt.

Trots de svåra förhållandena genomförde experterna det första skedet av projektet i slutet av 1969. De hade då återerövat omkring 2.000 ha mark och dessutom genomfört väder-, mark- och topografiundersökningar samt provat olika rissorter, bl. a. sådana som ger hög avkastning. Om man i dag flyger över projektområdet möts man av den märkliga synen av jämförelsevis torra fält, täckta av risplantor, vid sidan av helt översvämmade områden.

De 1.154.500 dollar som har anslagits av UNDP och de 825.000 från Guineas regering skall föra projektet framåt under de närmaste tre åren. Tusentals tunnland torrläggs av Guineas regering med bistånd av FAO-experter. Vidare skall experterna utnyttja tillfället till att komma fram till bästa möjliga layout för framtida jordbruk, bästa rissorter, bästa möjliga användning av gödningsämnen, insektsbekämpande medel och moderna brukningsmetoder. De skall också bistå äldre jordbruk genom demonstrationer för att förbättra de nuvarande brukningsmetoderna. Europa och förberedde då de allierades arbetarprogram i vilket ingick upplösningen av det fascistiska korporativa syndikalistiska systemet i Italien och den nazistiska arbetarfronten i Tyskland. 1946 utnämndes han av president Truman till biträdande arbetsminister.

Hans insatser under ILO-tiden, inte minst på det socialmedicinska området, har väckt internationell beundran.

Morse avgår från ILO

Internationella arbetsorganisationens, ILO, generaldirektör, amerikanen David A. Morse, har meddelat att han lämnar sin befattning den 31 maj i år. ILO:s styrelse skall till dess utse hans efterträdare.

David A. Morse utsågs första gången till ILO:s generaldirektör 1948. Han har tjänstgjort längre än någon annan som chef för ett internationellt organ. Under Morsets tid som generaldirektör ökade ILO:s medlemskap från 55 till 121 stater.

ILO firade förra året organisationens 50-årsjubileum och tilldelades i samband härmed Nobels fredspris som ett erkännande av dess insatser för att förbättra de sociala och ekonomiska villkoren för världens arbetande folk.

Generaldirektör Morse föddes i New York 1907 och fick sin högre utbildning vid Rutgers University och Harvard Law School. Under andra världskriget tjänstgjorde Morse i Nordafrika och Europa och förberedde då de allierades arbetarprogram i vilket ingick upplösningen av det fascistiska korporativa syndikalistiska systemet i Italien och den nazistiska arbetarfronten i Tyskland. 1946 utnämndes han av president Truman till biträdande arbetsminister.

Hans insatser under ILO-tiden, inte minst på det socialmedicinska området, har väckt internationell beundran.

Knark i skolorna stoppad?

Narkotikaepidemin vid skolorna har stoppats! Det säger man i dag på skolöverstyrelsen. I januari i år inrapporterades 30 nya elever med narkotikaproblem till SÖ mot 209 i januari förra året! Trots att polisens narkotikaspaning är lika intensiv, rapporterar *Arbetet* 14.3.

— Det verkar som om den värsta nyfikenheten och glamouriseringen av narkotika ute bland eleverna har släppt, säger Britta Törnblad på skolöverstyrelsen som tar hand om knarkrapporterna från sammanlagt 35 kommuner i landet.

— Numera visar rapporterna genomgående på 1—15 nya fall per månad medan det alltid tidigare varit mellan 40—50 i genomsnitt, säger Britta Törnblad.

Rapporteringen till skolöverstyrelsen om narkotikafrekvensen vid olika skolor har pågått ända sedan 1967. Och det är nu på de senaste månaderna som man kunnat registrera nedgången.

Rapporteringen gäller samtliga skolor i Sverige där narkotikamissbruk bland eleverna märkts från grundskolan upp till gymnasiet.

Skolungdomens missbruk gäller genomgående hasch och cannabis. Mot slutet av förra året märktes en tendens till ökat LSD-missbruk, särskilt bland flickorna. Men också den trenden har brutits och nu noteras bara en och annan som använt LSD.

De som kommer med i rapporten är elever som dels frivilligt sökt upp skolläkare, skolsköterska eller skolpsykiater för att få hjälp mot narkotikan, dels sådana som lärarna upptäcker och dels sådana som polisen fångar i sitt spänningsnät.

— Vi får därför en relativt säker bild av narkotikasituationen, säger man på SÖ. Det har dessutom visat sig att eleverna numera mycket mer än tidigare själva söker upp t ex skolläkaren när de märker att de fått narkotikaproblem.

Kulmen på narkotikavågen i skolorna nåddes i början av förra året.

Under januari till maj 1969 omhändertogs 591 elever för narkotikamissbruk. De var spridda över så gott som hela landet.

Redan på hösten förra året sjönk siffran markant. Då stannade den vid 70 nya fall. Och siffran för första kvartalet i år tyder på ytterligare minskning.

I januari rapporterades t ex från Göteborg endast ett enda fall av narkotikamissbruk bland eleverna mot i genomsnitt 10 tidigare.

Värst i grundskolan

Under alla år skolöverstyrelsen kunnat kontrollera narkotikaspridningen i skolorna har missbruket dominerat i nian på grundskolan.

— Det är fortfarande så, säger Britta Törnblad. Inte i gymnasiet som man skulle kunna tro.

Skolöverläkaren i Malmö Olof Smitt har också märkt en nedgång i narkotikamissbruket.

— Det verkar som om inte knark är så populärt längre, säger han. Det enda vi märkt den sista tiden är en haschhärva med 17 elever som greps av polisen i februari. Men det är ett undantag. Någon ökning har vi annars inte noterat på sista tiden, tvärtom.

— Till viss del kan kanske den

goda bilden bero på att narkomanerna gått under jorden. Den stora driven har troligen gjort att eleverna nu mer än tidigare tiger med sitt missbruk. Och då blir det svårare för oss att upptäcka det. Vi har ju bara uppsikt över eleverna under skoltid.

Alkoholstatistiken:

Olet ökar kraftigt

Kontrollstyrelsens nu föreliggande alkoholstatistik för 1969 visar fortsatt kraftig uppgång för starköl och mellanöl. Även lättvinet fortsätter att öka medan däremot spritdrycker och starkvin visar endast obetydlig uppgång. Den totala alkoholkonsumtionen steg från 6,60 till 7,07 liter per invånare över 15 år. Fylleriförseelserna minskade under året med 2 procent.

Försäljningen av spritdrycker för förtäring uppgick under 1969 till 51,2 milj. liter mot 50,4 milj. liter under 1968, vilket innebär en ökning av konsumtionen per invånare över 15 år från 8,08 till 8,17 liter eller med 1 procent. Utminuterungen ökade från 48,0 till 48,8 milj. liter, medan utskänkingen (försäljningen till restauranger) stannade vid oförändrat 2,4 milj. liter. Totalförsäljningens fördelning på varuslag visar att det egentliga brännvinets andel förblev oförändrat 66 procent men att inom denna varugrupp en fortsatt förskjutning ägde rum från renat brännvin till vodka.

Vinförsäljningen ökade under 1969 från 41,8 till 45,7 milj. liter eller med 9 procent. Uppgången faller nästan helt på lättvinerna, som steg från 31,5 till 35,2 milj. liter eller med 12 procent. Starkvinerna ökade från 10,3 till 10,4 milj. liter eller med endast 1 procent. Vinförsäljningen ökade med 12 procent inom utminuterungen och 5 procent inom utskänkingen.

Starkölskonsumtionen uppgick under 1969 till 33,0 milj. liter mot 36,9 milj. liter under 1968. I den sistnämnda siffran ingår dock 14,8 milj. liter som hänför sig till den i juli 1968 avslutade försöksverksamheten med fri försäljning av starköl i Göteborgs och Bohus samt Värmlands län. Enligt systembolagets redovisning ökade starkölsförsäljningen inom riket i

övrigt med inte mindre än 37 procent från 1968 till 1969. Av den under 1969 totalt försälda kvantiteten föll 21,7 milj. liter på utminuterungen och 11,3 milj. liter på utskänkingen.

Den starka ökningen av mellanölskonsumtionen (skattepliktig utlämpning + import) fortsätter. Totalsiffran för 1969 har beräknats till 310,8 milj. liter mot 241,4 milj. liter för 1968, vilket innebär en uppgång med 29 procent. Samtidigt minskade konsumtionen av öl typ A (pilsner) från 89,3 till 76,7 milj. liter eller med 14 procent. Konsumtionen av lagrat lättöl steg från 16,9 till 19,4 milj. liter eller med 14 procent.

De alkoholpolitiska förhoppningarna har ju hela tiden knutits till en övergång från starkare till svagare drycker. Samhället har ännu ej lyckats med denna styrning. Återstår till slut bara en chockartad skattehöjning? Och hjälper ens den?

Eftertankens kränka . . .

I tidskriften *Alkoholfrågan* nr 1/70 skriver Anna-Lisa Myrsten och Ulf Rydberg om Psykofysiologisk alkoholforskning. Vi nöjer oss med att återge artikelns tänkvärda ingress:

Bakruset är en av punkterna på forskningsprogrammet vid Institutionen för teoretisk alkoholforskning. Noggrant kontrollerade försök har bl a visat att försökspersonerna ansåg sig nyktra långt innan alkoholen försvunnit ur blodet. Om alkoholförtäringen avslutades redan klockan 20, kunde man ändå nästa morgon iakttä förhöjt blodtryck, ökad puls och försämrad balans och handstadighet hos försökspersonerna. Dessutom blev resultatet sämre i uppmärksamhets- och intelligensprov jämfört med kontrollförsök.

22 procent ökad brottslighet till 1975

Arbetsgruppen för kriminalitetsprognoser har lagt fram en rapport som avser brottsutvecklingen fram till 1975. (Stencil Ju

1969:33). Ordförande i gruppen är expeditionschefen J. Gullnäs. I Från departement och nämnder refereras rapporten och där talas bl a om "betydande mörkertal".

Den statistik som ett prognosarbete för närvarande kan grunda på avser *brott som kommit till polisens kännedom*. Alla brott kommer emellertid inte till polisens kännedom. En del brott förblir oupptäckta, andra anmäls aldrig. Det är därför nödvändigt att skilja mellan den i statistiken redovisade och den i samhället verkliga förekommande brottsligheten. För en del brott torde denna skillnad (det s k mörkertal) vara betydande.

Bortser man från det komplex av faktorer som påverkar brottsligheten i allmänhet kan den genom statistiken redovisade brottsutvecklingen förenklat betraktas som ett resultat av den verkliga brottsligheten, allmänhetens anmälningsbenägenhet och polisens resurser. Genom förändringar i anmälningsbenägenheten eller polisens resurser eller i båda delarna kan skillnaden mellan verklig och registrerad brottslighet öka eller minska. Förändringar i statistiken kan således förekomma oberoende av den verkliga brottsutvecklingen. Detta medför att det inte går att dra slutsatser om utvecklingen av den verkliga brottsligheten enbart med utgångspunkt från den registrerade brottsutvecklingen.

Beroendet mellan resursinsats och redovisad brottslighet har betydelse också ur resursfördelningssynpunkt. Den i statistiken redovisade brottsligheten måste delvis, och för närvarande i ökandegrad för olika brott, betraktas som en funktion av resursfördelningen. Statistiken kan därför inte utan vidare användas som beslutsunderlag när det gäller att avväga fördelningen av resurserna för bekämpning av olika brott.

Trendberäkning har gjorts för brott mot brottsbalken (BrB, utom BrB 16:15—16, fylleri och förgelseväckande beteende) samt brott mot 4 § trafikbrottslagen (rattfylleri inklusive rattonykterhet). Brottsbalksbrotten har fördelats på fyra grupper (våldsbrott, tillgreppsbrott, bedrägeribrott samt övriga brott mot brottsbalken) efter en indelningsgrund som tillämpas i rikspolisstyrelsens försöksverksamhet angående pro-

grambudgetering.

Det statistiska underlaget för beräkningarna har hämtats ur den officiella statistiken, som går tillbaka till 1950. Under perioden (I.I.1965) har en omläggning av statistiken genomförts. Den har bl a inneburit övergång till ett nytt rapportsystem. Sannolikt har förändringarna i samband med omläggningen medfört en fullständigare redovisning. För en del brott kan det ha medfört betydande nytillskott i statistikredovisningen, ett nytillskott som inte får tolkas som en ökning av antalet till polisens kännedom komna brott då denna kategori även tidigare förekommit men således ej redovisats i samma utsträckning.

Trendframskrivningen till 1975 med basåret 1968 ger enligt gruppen följande ökning av antalet till polisens kännedom komna brott för de olika brottsgrupperna: våldsbrotten 20 proc, tillgreppsbrotten 21 proc, bedrägeribrotten 28 proc samt övriga brott mot brottsbalken 19 proc.

För samtliga brottsbalksbrott är ökningen omkring 22 proc eller i genomsnitt en ökning av 3 proc per år. Antalet brott mot 4 § trafikbrottslagen, rattfylleri och rattonykterhet ökar med omkring 29 proc.

Tre nämnder blir en

Socialnämnden, nykterhetsnämnden och barnavårdsnämnden skall slås ihop till en enda kommunal socialnämnd. Socialutredningen föreslog detta i ett delbetänkande. LO och flera andra resmässinstanser instämmer. Utredningen föreslår också, att kommunerna skall få rätt att inrätta sociala distriktsnämnder.

Utredningen anser att reformen skall genomföras på frivillig väg. LO accepterar detta med hänsyn till att det är ett provisorium. LO betonar även vikten av en förbättrad information om samhällets sociala service, kommenterar Fackföreningsrörelsen.

AMS-chefen om ergonomi under 70-talet

— Det nya arbetsmarknadspolitiska medlet tror jag blir en strävan efter arbetsplatsernas anpass-

ning till människorna med hjälp av arbetsmedicin och ergonomi, säger generaldirektör Bertil Olsson i en intervju med *Arbetsgivar* om AMS-politiken inför 70-talet.

— Under 60-talet har strävan varit att anpassa arbetskraften till arbetet. Vi omskolar folk, flyttar dom, köper in deras hus och skaffar dom nya. Det kommer naturligtvis att kvarstå under 70-talet. Men det har uppstått en viss reaktion mot detta.

— Vi måste ha en politik även i motsatt riktning, baserad på arbetsmedicinska forskningar och ergonomiska undersökningar i företagen för att utröna hur arbetsplatsen skall ändras, så att den bäst passar arbetskraften. Ofta är det fråga om bara mindre ändringar som inte blir så kostnadskrävande. Det är bara det att vi inte ännu har någon policy här och inte har tillräckligt med utbildad folk. Men vi är på väg att ta de första stegen och har även startat med ett konkret fall vid Trelleborgs Gummifabrik som vi hoppas mycket av.

Ny form av asbestsjukan

Mot bakgrund av det ökade intresset för frågan om påverkan av asbestdamm och hur sådan påverkan skall förebyggas redovisade tjänstemän vid Arbetsmedicinska institutet samt utländska och inländska experter sina erfarenheter vid ett symposium vid årets medicinska riksstämma.

Efter en inledning av institutets överdirektör och den nyutnämnde generaldirektören för finska medicinalstyrelsen, professor Leo Noro, om internationella aspekter på asbestfrågan, gav professor Ahlmark en kort resumé om förekomsten av klassisk asbestos i vårt land, varpå doktor Fristedt från Lunds yrkesmedicinska klinik redovisade ett 40-tal fall av en ny form av asbestsjukan, nämligen till lungsäcken lokaliserade sjukliga processer (plaques), vilka påträffats av boråsläkaren doktor Mattson och vilkas asbestexposition utretts av Fristedt. Till skillnad från den tidigare välkända asbestosen, som ofta orsakats av stora mängder inandad asbestdamm hade pla-

quesfallen en förhållandevis ringa exposition för mineralet. Förekomsten av elakartade komplikationer vilkas samband med asbestexposition delvis är tveksam belystes av Ahlmark.

En översikt över skilda asbest-mineral och deras användning samt en skildring av hur man skall kvantitativt bedöma luftföroreningar från asbest gavs av den engelske asbestforskaren doktor Stephen Holmes och professor Gerhardsson, som slutligen också gav åtskilliga synpunkter på tekniskt förebyggande åtgärder. Även den medicinska kontrollen ägnades uppmärksamhet. I en diskussion i anslutning till symposiet deltog ett antal svenska och finska läkare och ingenjörer. Härvid behandlades bl a frågan om röntgendiagnostik, förebyggande åtgärder samt socialmedicinska frågor i samband med behandlingen av plaquesfallen.

Arbetsmedicinska snävt behandlat

Arbetsmedicinska institutets anslagsäskande för budgetåret 1970/71 här endast i mycket begränsad omfattning tillmötesgåtts i den nu framlagda statsverkspropositionen. Institutet hade begärt 61 nya tjänster men endast sex har beviljats. Vidare hade en anslagsökning med 6 625 000 kr begärts men endast 1 183 000 kr beviljats, meddelar AI-Aktuellt.

Institutet hade begärt medel för en kraftig förstärkning av sina utbildningsresurser. Socialstyrelsen, som haft framställningen på remiss, har i och för sig inga erinringar mot det antal läkare, ingenjörer och företagssköterskor som föreslås bli utbildade men riktar däremot en viss kritik främst mot utformningen av den föreslagna utbildningen av företagsläkare. Bl a motsätter sig styrelsen att särskilda utbildningstjänster inrättas. Departementschefen delar socialstyrelsens uppfattning när det gäller de föreslagna utbildningstjänsterna. Frågan om kursernas omfattning och innehåll behöver utredas ytterligare. Oklarhet råder även om hur de i företagshälsovårdsutbildningen ingående praktiska tjänstgöringarna

skall vara organiserade. Även frågan om utbildningens framtida finansiering bör prövas bl a i anslutning till den pågående utredningen om yrkesskadeförsäkringens finansiering, framhåller departementschefen.

Han erinrar om att Kungl Maj:t uppdragit åt institutet att verkställa utredning om den närmare utformningen av utbildningen i företagshälsovård m m vid institutet och därmed sammanhängande frågor. Tidigare har uppdragits åt socialstyrelsen att i samråd med arbetarskyddsstyrelsen och institutet utreda omfattningen av de läkarresurser som kan disponeras för en utbyggnad av företagshälsovården samt formerna för en reglerad tilldelning av läkartjänster för denna verksamhet.

I avvaktan på resultaten av ifrågavarande utredningar, vilka beräknas föreligga senare i år, bör institutets utbildningsverksamhet fortsätta i sin nuvarande omfattning.

De nya tjänster som beviljats är en studierektor och för den psykologiska avdelningen en laborator, en biträdande psykolog och en kontorsskrivare. Administrativa sektionen ombildas till en byrå med en byråchef i spetsen. Slutligen tillsättes en assistent på den administrativa byrån.

Sjuksköterskeutbildningen 1970

7 396 elever studerade vid landets sjuksköterskeskolor den 15 september 1969. Av dessa var 7 123 kvinnliga och 273 manliga. Hösten 1968 uppgick antalet elever till 8 228, varav 7 998 kvinnor och 230 män. Minskningen beror på att grundutbildningen enligt den nya läroplanen är kortare än enligt den äldre, meddelar Statistiska Centralbyrån.

Under perioden 15 september 1968—14 september 1969 avgick med fullbordad utbildning 1 873 elever enligt den nya och 1 733 enligt den äldre läroplanen, sammanlagt 3 606. Av dessa var 85 män. Antalet avgångna med fullbordad utbildning samma period föregående år var 3 284.

Antalet elever som under samma period av olika orsaker avbrutit sina studier var 565.

Antalet behöriga sökande till sjuksköterskeskolorna till höstterminen 1969 var 5 766, varav 284 män. I medeltal lämnade varje sökande in 3 ansökningar till olika skolor. Antalet antagna var 1 522, varav 97 män.

Stadsplanering för handikappade

Om byggnadsteknisk anpassning med hänsyn till handikappade handlar Handikappinstitutets Rapport nummer 1/1970 med titeln "Stadsmiljö och bostad". Rapporten lämnar en översikt över praktiska anvisningar hur vissa detaljer bör utformas för att stadsmiljö och bostad skall vara bekvämt tillgängliga för handikappade. Framställningen stöder sig på de av Statens Planverk utgivna handikappbyggnormerna men har kompletterats med andra praktiska råd. (Svensk Byggnorm — Supplement SBN-S Kap. 691).

Redan på planeringsstadiet bör beaktas att stadsmiljön får en utformning, som gör det lätt för rörelsehindrade, synskadade och andra handikappade att ta sig fram till och utnyttja köpcentra, kommunikationsmedel, parker, allmänna byggnader etc. Bland väsentliga stadsplanedetaljer som behandlas, kan nämnas gator, gångstråk, parkeringsplatser, trottoar- och trappstegskanter. Höjdskillnader bör exempelvis undvikas och helst elimineras på platser och vägar som rörelsehindrade kan förväntas trafikera. Akustiska trafiksignalanordningar underlättar för synskadade att korsa en gata. Den rullstolsbundne behöver mer utrymme på en parkeringsplats för att komma i och ur sin bil.

Att alla bostäder skall vara tillgängliga för handikappade formuleras som ett mål. Kan man nå dithän får den handikappade inte bara större frihet att välja sin bostad. Han kan också lättare undvika isolering, träffa bekanta och knyta kontakter. I rapporten lämnas synpunkter på byggnadsdetaljer utom- och inomhus. Man be-

handlar bl. a. tomtplanering, ramper, balkonger, entréer, trappor, hissar, trösklar och telefonhytter. En handikappvänlig utformning kräver ofta, att man endast ägnar en smula extra uppmärksamhet åt byggnadsdetaljernas mått, men att det görs konsekvent. Det räcker inte att man som rörelsehindrad kan ta sig in i husets entré. Trappa, korridor, hiss, dörröppningar, etc. kräver också anpassning. Synskadade måste orientera sig med känslan eller eventuella synrester. Dörrar helt utförda av glas bör därför förses med tydlig markering och knapparna i hissen måste lätt kunna lokaliseras och identifieras med känslan.

Till rapporten har fogats en litteraturförteckning för den som söker utförligare informationer i ämnet.

Handikappinstitutets Rapport nr 1/februari 1970 skickas liksom övrigt tryckt informationsmaterial efter särskild beställning utan kostnad till handikappade. Pris för övriga intresserade 3:— exkl. moms. Rekvideras från Handikappinstitutet, Fack, 161 03 Bromma 3, tel. 08/87 01 70.

Red. Sten Söderberg

Skyddade verkstäder producerar för 110 miljoner kr.

Tidskriften *Statstjänstemannen* har gjort en uppskattande intervju med avdelningsdirektör Roland Ericsson, AMS, som närmast svarar för verksamheten vid de skyddade verkstäderna i vårt land. Här ett avsnitt med statistik:

Trots att en placering vid en skyddad verkstad är att betrakta som långvarig utvisar 1968 års statistik att av totalt sysselsatta 10 252 utskrevs under året 2 605 personer. Av dessa gick 390 till den öppna arbetsmarknaden, 131 till annat skyddat arbete, 15 till hemarbete, 31 till arbetsprövning, 21 till arbetsträning, 133 till yrkesutbildning, 1 013 avgick på grund av sjukdom och 871 av annan orsak. De 10 252 sysselsatta tillhörde följande arbetshindergrupper: rörelsehindrade 2 647, hörselskadade 131, synskadade 176, lugn tbc 248, psykisk sjukdom eller defekt 4 060, annan sjukdom 1 763, social missanpassning 194, alkoholmissbruk 557, överårighet 157 och annat arbetshinder 319.

Inom de skyddade verkstäderna finns nästan varje bransch representerad om man undantar textskeppsbyggeri, massaindustri och livsmedelsindustrin. Försäljningen av produkter och tjänster från verkstäder beräknas 1969 komma att uppgå till 110 miljoner kronor trots att ca 70 % av produktionen bestod av mindre ma-

terielkrävande legoarbeten, dvs av industrin besattlda detaljer till bilar m.m. Inom AMS eftersträvar man nu att få till stånd samrådsgrupper inom samtliga län mellan huvudmännen för arbetsvårdsverkstäderna, kriminalvårdens verkstäder och verkstäder under tillsyn av socialstyrelsen eller sjukhusförvaltningar för att samordna dessa samhällsverkstäders marknadsföring, inköp och kalkylation. Detta för att förebygga konkurrens samhällsverkstäderna emellan.

Två projekt

Efter att ha fått denna redogörelse frågar vi Roland vad som just nu ligger honom varmast om hjärtat. Vi får omedelbart svar:

— För det första har vi 14—15 nya verkstäder, som skall planeras och utrustas men sedan är det två projekt som på något sätt måste lösas. Det ena är att få i gång en finmekanisk verkstad i Åre för astmasjuka. Astmasjuka som måste vistas i Åre om de skall kunna arbeta. I första hand skulle vi börja med 15 personer, hemmahörande i olika delar av landet. Det betyder att det är svårt för Åre kommun och landstinget i Jämtland att bli huvudmän för verksamheten. Men jag hoppas att under en övergångstid få i gång något som går under benämningen industriellt beredskapsarbete.

Det andra projektet gäller de dövblinda. Vi har uppgifter om 112 dövblinda som är spridda på ålderdomshem, mentalsjukhus, hem för psykiskt utvecklingsstörda (fast de ej tillhör denna grupp) och i sina egna hem. De kan inte på något sätt meddela sig med omvärlden trots att de intellektuellt är fullvärdiga. Många bedömer vi som förmögna att arbeta full dag om lämpligt arbete och anpassad arbetsmiljö kunde beredas dem. Men då de dövblinda är spridda över hela landet bildar de inom ett landstingsområde inte en så stor grupp att man kan vidta särskilda åtgärder. Jag skulle därför som ett försök vilja ordna sysselsättning för 21 personer i tre olika arbetsgrupper. Men det är mycket som skall till såsom bostäder, särskilt utbildad personal, tekniska hjälpmedel och framför allt utbildning och träning av de dövblinda för arbetsuppgiften.